СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 6. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 10-го січня 1938. No. 6. Jersey City, N. J., Monday, January 10, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УМОВА РУЗВЕЛТА З ПОЛУДНЕВИМИ ГУБЕРНАТОРАМИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт мав розмову з сімома губернаторами полудневих стейтів. У ній він старався наклонити губернаторів піддержати законопроєкт про найменшу заплату і години праці. Як відомо, цей законопроєкт мав найбільше противників у полудневих стейтах, у яких праця і життя є значно дешевші. У висліді цеї розмови згадані губернатори видали прилюдну заяву, в якій сказали, що в засаді погоджуються з законопроєктом про заплату і години праці, та вважають потрібним установити „долівку для робітничих заплат і стелю для годин праці", з тим додатком, що ціни на роботу і довгота денної праці всетаки будуть значно ріжнитися в ріжних стейтах. Президент Рузвелт здобув згоду тих полудневих губернаторів за обіцянку поробити їм певні полекші в залізничих транспортових тарифах.

ПЕРЕДБАЧАЄ СКОРИЙ ПОВОРОТ ДО КРАЩОГО.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет на черзі переслухував президента компанії Серс Робак, Роберта Вуда, в справі теперішнього промислового застою. Вуд заявив, що за всякими даними в промислі продуктів щоденної потреби десь біля березня прийде до цілковитої поправи. Та треба ще звернути увагу на тяжкий промисл. Він також заявив, що його компанія рішила обнизити ціну продуктів на 12%, щоб у той спосіб заохотити людей до купна. Вкінці він критикував промови Джексона й Ікеса за те, що вони витворюють клясову ненавість та залякують бизнес. Зате хвалив останню конгресову промову Рузвелта.

ҐРІН СТАВИТЬ ДОМАГАННЯ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Перед сенатським комітетом здавав звіт про робітниче положення також президент А. Ф. П., Ґрін. Він знов поставив домагання, що треба конче завести контролю годин праці, яка вкорочувалаб години, а зберігала ті самі заплати. Також щоб уряд далі продовжував будову ріжних державних робіт, та щоб на широку скалю почав розбудовувати малі мешкальні доми. Щодо останніх, то Ґрін пропонував, щоб конгрес ухвалив додаткових 500 міліонів долярів на їх розбудову, а також щоб місто знесло податки на якийсь час на ці доми.

ЗАСТІЙ В АВТОМОБІЛЬНОМУ ПРОМИСЛІ.

ДІТРОЙТ. — В автомобільному промислі далі панує застій, хоч слідний маленький поворот до кращого. З Фордових робітників донедавна не працювала половина. Тепер не працює одна третина, себто коло 25,000 робітників. Компанія Крайслера відправила була 65,000 зо своїх 80,000 робітників. Тепер велика частина повернулась до праці; але біля 25,000 також іще не працюють. „Дженерал Моторс" недавно відправила 30,000, але нема ніяких познак, щоб вона їх знов брала до праці. До того треба ще додати, що названі компанії, хоч приймають назад людей, то назагал вкоротили робучий тиждень, а рівночасно й заплату. Компанія Крайслера працює по 32 години на тиждень.

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР З АНГЛІЄЮ.

ВАШИНГТОН. — Двоїлітні дипльоматичні переговори в справі обниження тариф між Англією й Америкою мають закінчитись успіхом. У лютім американський і англійський уряд думають остаточно назначити компетентні комісії, які довелиб до підписання торговельного договору. На основі нього сотки американських продуктів дістануть митну полекшу й моттимуть свобідніше діставатися на британські ринки, а британські продукти моттимуть свобідніше діставатись до Америки.

ЗМІНИ В ДИПЛЬОМАТИЧНОМУ КОРПУСІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт назначив трьох нових амбасадорів: до Англії післав Дж. Кенедія, до Німеччини Вилсона, а до Канади Армура.

КАЖЕ, ЩО ХРИСТИЯНСТВО В ЕВРОПІ ЗАНЕПАДАЄ.

НЮ ЙОРК. — Швайцарський священик д-р Келер, який приїхав до Америки і виголосив перед американським духовенством промову, сказав, що внаслідок тоталітарних устроїв в Европі християнізм занепадає, а християнська церква знаходиться в дуже критичному стані. Одначе він говорив, що християнізм занепав також у Франції, де нема тоталітарного устрою. З 41 міліонів французів 10 міліонів належать до католицьких церков, один міліон до протестантських. А де 30 міліонів? — питається він. Проте, казав о. д-р Келер, у тих краях, де гноблять християнську релігію, виростає нова, скріплена і відновлена.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ВСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ, ЩО СЬОГОРІЧНА ДИВИДЕНДА БУДЕ ВИПЛАЧЕНА ТАКОЖ У КВІТНІ, ЯК ЦЕ БУЛО В МИНУЛИХ РОКАХ.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ ПОДАСТЬ НАСТУПНОГО МІСЯЦЯ ОКРЕМЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИСОТУ ДИВІДЕНДИ.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

ДІВЧАТА СТРАШНИМИ ЗЛОЧИННИЦЯМИ.

Дві молоді дівчини, а властиво одна 17-літня дівчина, а друга 20-літня жінка, поповнили в Нюарку, Н. Дж., страшні злочини. Вони напали на міський автобус, застрілили шофера і заграбили в нього два доляри дрібною монетою. Коли їх арештували, вони признались до вчинку, але притім зовсім не тратили голови, а поводилися спокійно і радо дались фотографувати репортерам. Як причину такого вчинку вони подавали нужду в хаті.

ПЕРЕЛЕТНІ ПТАХИ ВБИВАЮТЬСЯ НА ВЕЖІ АЙФЛЯ.

Кожного року перелітають над Парижем маси ріжних птахів, які мандрують до теплих соняшних країв полудня. Недавно перелетіли в ночі понад Париж маси жайворонків. Повідь яскравого світла паризької вистави була причиною їх погуби. Незвичайно сильний блеск вежі Айфля заманив до себе своїм магічним чаром жайворонків і сотні птиць порозбивались до антен і залізних вязань вежі. Більшість жайворонків кружляла довкола світел вежі так довго, що тратили сили і падали на землю, забиваючись від сильного зудару.

Тепер вибудують спеціяльні відпочинкові помості, щоби таким чином урятувати перелетні птиці перед масовим самогубством.

ЦІКАВІ ВИКОПИ В ЕҐИПТІ.

В околиці Сакара, на південь від Каїра, відкопали кільканацять малих гробниць у яких знаходилися змуміфіковані людські останки в сидячій позиції та з лицями, зверненими на схід. Була це служба міністра Гамакі з часів першої династії. По його смерти їх убито, також домові звірята, щоби по смерті дальше йому служили. В пізніших часах занехали цей варварський звичай і замісць слуг давали до гробу статуетки.

НАПАД НА КСЬОНДЗА И ВІЙТА.

Коло Будилова, повіт Бережани, напали на римо-кат. пароха чотири озброєні особи й забрали йому каракулеву шапку. — Ті самі напасники напали на війта в Будилові, Бочара, який стрілив кілька разів і вбив одного напасника, а другого тяжко зранив. Двох інших напасників також схопили.

„ШУКАЮ ЖІНКИ, ЗДАТНОЇ НА ВСЕ, В МАТРИМОНІЯЛЬНИХ ЦІЛЯХ".

Так звучало оголошення в часописах, що ним втягав якийсь Адольф Берновскі з Бучача жінок до поширювання фальшивих монет. Цим робом переняла „посаду" кольпортерки 5 і 10-злотових 18-літня кельнерка Цецилія Скарпецка зо Станиславова. Зпочатку вона ще пручалася, але коли Берновскі обіцяв їй, що з нею оженитися, Скарпецка згодилася. Незабаром її й Берновского арештували.

ВОВКИ В ПІНЩИНІ.

Вовки в Пінщині виступають щораз численніше. В Несвіжі відчас снігової стадо вовків закралося під селянські загороди. Вовки підкопались до вівчарні і вхопили 9 овець. В кольоньої Поріче під Пінськом появилися три вовки. Один селянин вистрілом із кріса вбив одного вовка, інші втекли.

ТРАҐІЧНА ХОВЗАНКА.

В місцевості Лапин біля Картуз скілалася траґічна подія, що спричинила смерть пятьох дітей. На ставі осадника Леона Барчевского, вкритім тонкою верствою леду, ховзалися пять дітей у віці 8 до 15 літ. Коли діти зібралися на одному місці, під їх тягаром заломився лід на найбільшій глибині і всі діти пішли на дно. На їх крик надбігли родичі, але не встигли вже вирятувати тонучих.

КАЖЕ, ЩО РУЗВЕЛТ ТВОРИТЬ ЗАКОНИ.

У часі судового переслухання для набуття громадянських паперів суддя Сидней у Монтісело, Ню Йорк, запитав одного чоловіка, Томайдеса, хто в Америці творить закони. Він відповів, що президент Рузвелт. А що сам суддя є републиканцем, тому він усміхнувся і відповів, що в тому щось трошки правди є, і пропустив його крізь іспит.

СТРІЛЯЮТЬ 2,000 БУЙВОЛІВ.

2,000 буйволів у Національнім Парку Вейнрайт в Алберті призначено на загибіль і спритний стрілець на службі домініяльного уряду зачав стріляти їх. У парку є тепер коло 6,500 буйволів, але з причини посухи бракує їм пасовиска і тому рішено вбити 2,000 з них.

Фірма Борнс і Ко. дістала контракт на мясо і на шкіри і привезла до Едмонтону 15 різників, щоб справляли мясо до висилки. Продавати його мають у Канаді і Злучених Державах.

ВСЮДИ ДЕФРАВДАЦІЇ.

Варшавський апеляційний суд займається справою бувшого управителя військової друкарні у Варшаві, Йосифа Ржепки, який грішми друкарні фінансував ріжні приватні підприємства і здефравдував коло 170 тисяч зл. Суд першої інстанції засудив його на 7 літ вязниці.

ПО ЗАТОПЛЕННІ „ПАНЕЯ".

Члени залоги американського корабля „Паней", що його затопили японці, розложилися на березі Янгце. На переді один з офіцирів з розбитою щокою.

ВІДГРОЖУЮТЬСЯ РОЗВЯЗАННЯМ "РІДНОЇ ШКОЛИ"

ЛЬВІВ. — Городське старостиво у Львові вислало до головної управи „Рідної Школи" письмо, в якім повідомляє, що не вільно їй вести ніякої плебісцитової акції за введення української мови навчання в державних школах на Волині й Поліссі, а в Галичині в таких громадах, в яких не минуло 7 років від останньої зміни мови, себто від того часу, коли по українських громадах введено в підступний спосіб польську мову навчання. Польське старостиво уділило в тім письмі головній управі „упімнення", але не простого, а такого, як сказано в урядовім письмі, яке може кожної хвилі потягнути за собою „завішення чи пак розвязання Товариства", себто „Рідної Школи".

МАСОВІ ПРОЦЕСИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 282) подає, що в останньому часі почалися масові процеси проти українських священиків. Ці процеси кінчаться тим, що наших священиків засуджують тепер масово на кару вязниці по кілька місяців і на ґрубі гривни. Яка причина? У травні 1937 р. польські адміністраційні власті зарядили, щоб найдалі до 10. липня цьогож 1937 року парохіяльні уряди видали волосним урядам метрикальні витяги своїх парохіян у цілях статистичних. Найменша парохія мусить видати принаймні 2,000 таких метрик. Щоб ту працю виконати як слід, мусів би парох більшої парохії працювати кілька років. Священики наймали секретарів і спішилися, щоб виконати розпорядок. Не диво, що мусіли бути тут і там помилки. Метрики існують від 1775 р. А вели їх по польськи, по латинськи, по українськи й по московськи. Тепер парохи видали їх згідно з найновішим українським правописом. У найдавніших метриках виписували назвища на „скі", „ій" чи „ів" і „скій". Все те писане однаково, чисто по українськи, як і повинно бути. Та це вважає польська влада протидержавною акцією і вимагає писати українські назвища по польськи. І ось за те тягне священиків масово перед суд і їх карає.

ЯК ПОСТУПАЄ ПОЛЬЩЕННЯ.

ЛЬВІВ. — Польський часопис „Всхуд" повідомляє, що в рогатинському повіті в однім тільки 1937 р. посвячено й віддано до вжитку людові доми в Мартинові Новім, Ревві, Гоноратівці, Фірлеєві та каплицю у Стратині. На викінченні є людові доми в Гербутові, Бовшеві і Конкільниках та каплиці в Заґірю і Стасьовій Волі. Крім цього проєктують будувати людові доми в 16 нових громадах, а каплиці в чотирьох. Той самий польський часопис подає далі, що в теребовельськім повіті побудовано в 1937 р. 21 людових домів, і то в місцевостях, де поляки творять лише 10% населення.

ВБИЛИ ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО ЦУКОРНИКА.

ЛЬВІВ. — Українське населення Львова було потрясене вісткою, коли дізналося, що 19. грудня м. р. вбито Данила Стецькова, 58-літнього українського цукорника, що брав широку участь у українськім громадянськім житті, головно в організуванні українського міщанства. Догадуються, що вбивство мало грабунковий підклад, а наступило в камениці при вул Миколая ч. 7, де знаходиться загально відома у Львові цукорня, яку покійник продав Губерначукові.

ПЕРЕМОГА ЧЕРВОНИХ.

БАРСЕЛЬОНА (Еспанія). — Американські кореспонденти подають, що 2,000 жовнірів з армії ґен. Франка „гонорово" зложили зброю і піддалися команді червоної армії. Каже, що не було іншого виходу, бо їх боротьба, яку вели від двох тижнів, була безвиглядна. Далі подає, що є ще далі деякі частини революційної армії, що ще далі ставлять опір, але теж безнадійно.

ЕПОХАЛЬНИЙ ВИНАХІД.

КАЛЬКУТА (Індія). — Едвард Чарлз Бейлі, професор хемії в університеті в Ліверпулі, представив британським ученим винахід, який коштував його 20 років наукових дослідів. Він знайшов спосіб, який уможливлює ростинам витворювати цукор і крохмаль при помочі соняшних промінів. Природнє життя ростин повстає в той спосіб, що вони втягають у себе з повітря двоокис вугля і воду. Без цього не булоб життя на землі, не булоб ростин, якими кормиться людина і звіря. А тепер винахід проф. Бейлія уможливлює творення ось тих ростин, так потрібних для життя людей і звірят, у синтетичний спосіб, а це усуває тяжку працю на ріллі, без якої досі не можна обійтися, коли хочеться мати згадані ростини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІДЗЕМНА РОСІЯ

До незвичайно цікавого питання про основи крівавих розправ московського диктатора Сталіна з головачами таки своєї партії додає широко звісний американський журнал „Сатердей Івнінґ Пост" новий причинок. У своїм першому числі за цей рік містить статтю Джана Д. Лителпейджа, американського копальняного інжиніра, котрий десять років працював у російських копальнях золота й на тій посаді мав нагоду приглянутися ближче до господарського, політичного й суспільного життя совєтської Росії.

Збираючи короткими словами довгі виводи цього спостерігача з першої руки, треба сказати, що він приймає на пояснення подій у Росії ту думку, що обвинувачення совєтської диктатури проти розстрілених і іншими способами зліквідованих комуністичних головачів правдиві. Значить, жертви чистки справді були винуваті поважних злочинів проти комунізму й російської держави, а їх самопризнання не виссані з пальця, ні не вимушені муками. Це признання людей, які допустилися провини, але бачать, що далі відпиратися ні на що не придасться.

На основі своїх довголітніх спостережень російського промислу інж. Лителпейдж приходить до переконання, що в совєтських промислах іде саботаж, себто злочинні заходи підривати промисли. Що більше, каже він, промисловий саботаж є такою звичайною річчю, що він мусить бути організований і керований з високих становищ. Іншими словами, такого саботажу не можна вести без участи головачів комуністичної партії.

Він приходить до переконання, справді сензаційного, що в совєтській Росії йде широко закроєна підземна громадянська війна, котру ведуть проти комуністичної диктатури в Москві збунтовані ґрупи комуністичних діячів. Комуністична диктатура знає, що бунтарі наміряють скинути її з уряду й тому вона бороню́ться проти цього очайдушними способами. Неменше очайдушних способів хапається й опозиція, наприклад, коли вона пробує фінансувати свою боротьбу хабарами, добутими від німецьких промислів за закупно кепського товару для російських промислів.

Стаття інж. Лителпейджа виправдує жорстокі розправи Сталіна, але вона малює образ страшного розкладу совєтської Росії, а передовсім її верхівки. Читач статті набирає враження, що, не зважаючи на розстріли, бунтарі все ще далі огірчені й такі чисельні, що московський диктатор не може почуватися певно ні в часі миру, ні в часі війни.

ЗПОЗА КУЛІС „ПОЛІТБЮРА"

В швайцарськім часописі „Бернер Таґвахт" помістив Вальтер Брінгольф, котрий донедавна належав до провідників швайцарських комуністів, статтю, в якій пише про закулісовий бік боротьби Сталіна з опозицією. Подаємо зміст цеї статті, бо вона цікава.

Розвій великого промислу в Совєтах видвигнув значне число спосібних робітників, котрі відчувають потребу свободи і самодіяльности.

З другого боку, таку потребу відчуває в Совєтах армія і господарство. Зокрема армія потребує, з уваги на загрозливу небезпеку, свободи руху й ініціятиви у тяжкому промислі та в аграрній господарці. І власне серед верхів совєтської армії народилася, на думку Брінгольфа, ідея про нову совєтську конституцію, котра малаб дати людності більшу свободу.

Нема сумніву, — пише Брінгольф — що чесний і смілий розвій цеї ідеї означував би нову епоху в історії совєтської Росії. Але це мусіло би піти разом зо знесенням диктатури та терору. Одначе на щось таке не міг згодитися Сталін та цілий звязаний з ним апарат. Вони показалися неспосібними до того, щоби піти по тій новій дорозі.

Сталін, як людина, позбавлена всякої творчої фантазії, не годен був у ніякий спосіб вирватися з рам своєї власної минувшини. І через це вийшло таке, що її постанови конституції, котрі обіцювали населенню свободу і деякі демократичні права, приняло „Політбюро" проти волі Сталіна. І цього факту не змінює та обставина, що совєтська преса розголосила Сталіна творцем тої конституції, яку й призвала „сталінською".

Найвизначніші провідники комуністичної партії й армії не переставали в останніх роках доказувати, що бюрократичні методи сталінського державного апарату вступають у щораз більше противенство з напрямами господарського і суспільного розвою. Крім того вже віддавна безчисленні делеґації господарських і военних організацій домагалися від Сталіна зміни цілої низки постанов і декретів, що були подиктовані бюрократичною зокостенілістю і цілковитим нерозумінням нових обставин, що панують у Росії.

Та, як відомо, Сталін уседу критику, хочби й цілком дружню і річеву, приймає просто як особисту зневагу. І хто критикував, той завсіди стягав на себе підозріння з його боку. Його підозріння збільшувалося, як критика знаходила горячу піддержку з боку ще живих опозиціоністів, як Зіновєв, Каменев, Риков, Бухарін та інші большевицькі особистості.

Підозріння Сталіна не були цілком безосновні, бо супроти спротиву Сталіна проти якихнебудь реформ дійсно почали йти балачки про потребу персональних перемін у найвищій управі державою і партією. Був між іншими і такий проєкт, щоб Сталінові дати якусь почесну синекуру, або і цілком усунути його з політичного життя.

Та заки ще ті настрої і пляни змогли приняти якусь виразну форму, Сталін, із відомо в нього безпощадністю, розпочав наступ, не зважаючи на те, які наслідки будуть мати ті „карательния мери" для внутрішніх і заграничних відносин совєтського Союзу. Для нього всі огляди пішли на бік, крім одного: як задержати власть у своїх власних руках і надалі.

Говорячи про криваву розправу з опозицією, Брінгольф застановляється спеціяльно над справою **Ягоди**.

Ягода був усе звязаний зо Сталіном та цілковито відданий йому. Ще підчас першого процесу проти опозиції (Зіновєва, Каменева і тов.) ішов Ягода безоглядно разом зо Сталіном. Та по тім процесі розпочався в Ягоді якийсь внутрішній перелом. А пішло це з цього, що з нагоди того процесу внесено до центрального комітету комуністичної партії меморандум, підписаний двома тисячами старих большевиків, котрі в нім рішучо осуджують такі сталінські методи поступовання. Між тими, що підписали той меморандум, було дуже багато старих приятелів і співборців Ягоди.

Поставлений перед конечністю підприняти якнайгостріші „карательния мери" („стєнка") проти тих, що той протест підписали, Ягода завагався, і це погубило його. Караюча рука Сталіна піднеслася і проти нього і він також погиб.

У звязку з отсею подією вважає Брінгольф дуже інтересним поведення маршала Бліхера.

У совєтськім Союзі **всі вважали Бліхера за опозиціоніста**. І нема сумніву, що **в суті річи** Бліхер погоджувався **з тими** своїми товаришами з червоної армії, котрих потім розстріляно. Але це цілком не перешкодило йому ввійти в склад суду, який засудив його однодумців на кару смерти.

На думку Бінгольфа, терор у Совєтах не так скоро закінчить свою криваву роботу. Та він не має найменшого сумніву, що Сталін цею політикою терору приготовляє бистрий кінець своїй диктатури та своєму особистому пануванню.

Опозиція росте безперестанно, а число людей, які вірилиб у ті чудернацькі обвинувачення, що їх Чека підносить проти заслужених революціонерів та партійних діячів, стає з кожним днем менше.

У совєтській Росії живе 20 до 30 мільйонів робітників, селян, жовнірів та урядовців, котрі вже перейшли всілякі можливі большевицькі курси і науки, а тепер хотять вступати на нову дорогу розвою свого краю. Одначе Сталін стримує ціле прямування вперед так, що тепер він і його імя стають символом реґресу, назадництва.

І Брінгольф закінчує словами: Присуд історії, котрий буде вже може незадовго виданий, буде звернений **проти** Сталіна і його державного апарату.

Іван Н.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Сейнт Луіс, Мо. — В дописі про Листопадове Свято має бути: М. Кульчицький $3, відділ У. Н. Союзу 179 і В. Лоґуш.

Ольга Олександра Дучимінська.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

В СЕБЕ ВДОМА

Що року в осени відвідую нашу письменницю. Гостюючи в її хаті по кілька днів, я мала нагоду пізнати Кобилянську у буденному житті й придивитися, як авторка „Царівни" живе.

Від довгих років Кобилянська живе постійно у Чернівцях у власному, невеличкому, але вигідному домику. При ньому є городчик, у якому є кілька овочевих дерев. До цього городчика виходиться сходами, бо він є так високо, як дах хати. Є 32 сходи, тож письменниця з огляду на своє здоровля не часто може користати з відпочинку в городчику. Крім цеї хати має Кобилянська по батьках господарство в селі Димці; там поставило багато її творів.

Колибянська спершу жила при батьках, потім при братові, а тепер живе при своїй вихованці, п. Галі Панчуковій. Своїх внуків, малих синів п. Галі, вона дуже любить. Цікавиться їхнім дитячим світом, переживаннями та обовязками. Слідкує за шкільним життям старшого внука. Очевидно, і вони люблять свою бабусю. Молодший спить навіть у бабусиній кімнатці. Своїми терпіннями та недомаганнями письменниця не любить морочити окружения. Вона все привітлива й погідна, хоч не надто весела. Все зрівноважена, не хвилюється, про інших ніколи не говорить зле. Її поведінка з людьми тепла і достойна. У кожному шануе людину, для кожного в неї на устах усміх і добре слово.

Кобилянська дуже гостинна. Радіє всяким відвідинам, а особливо радо витає галичин. З Галичиною її вяже багато молодечих споминів.

Кажуть, що великі люди при ближчому пізнанні маліють. Цього не можна сказати про Кобилянську. Навпаки, чим ближче її пізнавати, тим Вона більше на цьому користає. Це правдива „Людина" і має в собі щось із „Царівни".

Цього року ми мали більше для себе часу, як звичайно. Письменниця багато мені розказувала про свої молоді роки, приятелів, тощо.

Розказує, наче книжку читає, а при кінці каже:

— Розказую так, щоб хтось про це знав. Мене може нестати — нехай воно зо мною не йде до гробу.

Старою звичкою письменниця очікує що дня почти, що колись єднала її зо світом. Тепер з колишніх часописів приходить тільки черновецхкий „Час". З Галичини час-від-часу попадає „Діло".

Листів буває небагато. Час-від-часу прилетить іще вістка з Югославії від одинокого ще живучого брата письменниці та від когось з її приятелів і прихильників.

Письменниця цікавиться народнім мистецтвом, а зокрема вишивками, які дуже любить. Має їх досить; здебільша це дарунки її прихильниць.

Вона радо й багато читає.

З сучасною українською літературою їй тяжко знайомитися, бо книжок у Румунію не допускають. Хіба хто їде та завезе якусь нову книжку. А як вона її витає, як радіє, наче найдорожчим гостем. З молодих письменників вона захоплювалась Антоничем і Королевою. Вона любить повісті, не любить коротких оповідань. Дуже радо читає нові німецькі літературні твори, особливо жіночого пера. Її улюблена авторка — це FRIDERIKA ROSSE.

Письменниця радо оповідає про повстання своїх творів, про їх героїв, узятих безпосередньо з життя.

Поза розмовами на літературні теми Кобилянська дуже любить іще говорити про природу. Як Вона знає й розуміє її! Цеж авторка безсмертної „Битви".

Що дня заходить Кобилянська до своєї кімнати колишньої праці. Бюрко з паперами робить враження, що Вона тільки встала, на хвилину відійшла... зараз вернеться, щоб далі працювати. Якісь — ще певно невідписані — листи чекають своєї черги... Притискач на паперах, які теж чекають на полагодження... Ручки, олівці в кришталевій вазі... Відсунений фотель з підніжком — усе в очікуванні... Великий фільодендрон простягає свої долоні понад бюрко, наче благословить труд життя Письменниці. — („Новий Час").

Не додержав умови.

— Ви не додержали умови — каже директор театру до архітекта, згідно з плянами якого перебудовано театральну салю.

— Як то? — обурюється архітект?

— Ви обіцювали, що на салю може ввійти тисячу гостей, а тимчасом ніколи не було більше, як сто!

Коли жінки сміються.

— Ви можете оповітати навіть найдурніший дотеп, проте будуть деякі жінки, що завжди будуть з нього сміятися.

— Про яких жінок ти думаєш?

— Про тих, що мають гарні зуби.

— п сив?__змлиел и ел иопп

Добрий спосіб.

Я нині рано знайшов у жінчиній торбинці листа, в якім якийсь Донжуан визначив їй сходини на девяту годину.

— А ти що сказав жінці на те?

— Я їй нічого і не згадував, лише сховав її штучні зуби, а сам пішов до офісу.

Заохота.

— Маю дуже велику охоту поцілувати вас, панно Христю! — каже пан Дротик.

— Не робіть того, бо буду кричати...

Пан Дротик відсувається.

Панна Христя: ...одначе дуже тихо.

РІЗДВО ТА РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В УКРАЇНЦІВ І ІНШИХ СЛОВЯН

У день, у який припадає Святий Вечір (6. січня) не їдять до зорі. У давній Русі кликали Коляду й Усень (Авсень)*).

Сам Святий Вечір називають теж добрий, або багатий вечір. Приготовляють кутю із самої чистої пшениці (опихано ї) і варять суш. Коли вже й годі би зладити кутю, то треба бодай квасу ложкою зїсти. Старі люди говорять: „Так нас учили". У Великій Україні Святий Вечір називають теж Багата Кутя. Вранці йдуть на ріку і забирають до дому всю наловлену рибу, яку в цей день їдять у кожній хаті. На Багату Кутю їдять лише дрібненьку рибу — такий уже звичай — а саме щуку й карася, далі лина, окуня і інші. Деж нема риби, там мусять подбати заздалегідь. Вранці не палять у печі та не варять. Щойно коло полудня розпалюють у печі, тому, що в цей день не снідають і не обідають. Щойно, як покажеться перша зірка, їдять кутю, стрічають вечерю і вечеряють. Передовсім відбувається обряд ставлення куті на **покутті (під образами)**. Ставить кутю дитина. **Дівчата й** молодиці стоять довкола при лавках, сивоволоса баба, яку навмисно запросили, білою платинкою витирає покуття. На припічку стоїть пара горшків: один із сушом (узвар), другий з кутею. Сивоволоса баба каже дитині: „Ну, перехрестись і вдар три поклони!"

Потім виходить із дитиною з хати, приводить її до стирти сіна, шукає такого місця, де сіно краще, верхнє сіно висмикує і каже дитині смикати з середини. Коли насмикали сіна, дитина несе його в хату, кладе на покутті, розстелює гарненько, а потім власними руками переносить із припічка на покуття горшки з кутею і сушом. Прицьому дитина повинна квокати, як квокає квочка, ставить горшки так, щоб не перевернулися, бере пару хлібів і накриває ними горшки, потім іде у світлицю (кімнату), бере відси миску з медом (у щільниках) і її також ставить на покутті, тут знову хреститься і вдаряє три поклони. Вечором хата чистенько прибрана. В пекарні стоять накриті столи, заставлені мисками й ложками, окрема миска й ложка для невідомого гостя, в мисках пироги, кутя, чарка і фляшки з настоянками (горівка на овочах: вишнях, сливках і т. д.). Над столом горить приліплена до великого цвяха воскова свічка. Старий батько стоїть у білій сорочці і в білих шараварах, у чоботах і тихо лівою рукою кадить ладаном, покладеним у черепку. Позаду батька стоїть уся родина. Батько хреститься, читає молитви: Господи помилуй! Богородицю, Отче наш, потім хреститься, передає кадило матері та мовчки сідає перед покуттям. Родина також хреститься і сідає за стіл. Батько бере фляшку, наливає чарку, бере в праву руку, підіймає вгору і тихо промовляє: „Нехай же легенько згадається такому то й такому", причому вичисляє всіх, кого з родини нема і всі притому обовязково плачуть, бо, на їх думку, нещастям є — не бути або спізнитися на Багату Кутю. Коли ж усі члени родини присутні, то голова родини лише говорить: „Царство же небесне нашим батькам і матерям і т. д. всій родині". Втерши сльози, батько говорить далі: „Нехай же легенько згадається всім: померлим царство небесне і нам всім на здоровля!" — випиває чарку, а решту виливає скоро позад себе і каже: „Щоб вибрикували" (коні). Опісля пе господиня і так далі по старшині вся родина до наймички і до малої дитини. Коли дитина зовсім мала, то їй бодай помажутя тімя. На стіл подають пироги з маком, помащені зверха медовою патокою, борщ із рибою, товченики (смажена риба), юшка з риби і вкінці кутя. Куті їдять небагато, потім суш. Пють дуже мало: багато пити не годиться, незвичайно, гріх! По вечері відправляють дітей з вечерою до діда, бабусі й іншої рідні. Горнята з кутею, сушом і ін. уставлені в миску, завязані в білу скатерть: на дітях біленькі сорочки, прибрані стяжками. Діти з жінками сідають у сани і розвозять вечерю. Як відправлять дітей, вся родина миє собі голови, надягає чисте білля і кладеться спати. Вогонь повинен горіти в хаті цілу ніч. Сніп збіжжя, який приносять у хату, ставлять у куті, де стоїть до Нового Року (старого стилю), коли то молотять його хлопці. Два бохонці хліба із Святої Вечері „Васильники" оставляють до Нового Року.

*) Слово Усень (Авсень) одні виводять від овес, який сиплять по хатах на Новий Рік; інші виводять це слово від санскритського кореня: уш — жарити (ур-ере), литовське: „авшті" світати; грецьке „еос"; лат. „авр-ора". Вкінці, тому, що корінь „уш" має другу форму „вас", із чого сонскритське: „васанта", наше „весна", з того виводять, що само сонце могло зватися Усенем (так виводить український учений Потебня).

У **болгар Святий Вечір** зветься Бадни вечер. Вечором печуть пісний хліб, званий баднік. Попіл із вогню, на якім пікся баднік і горів заклад-баднік (грубе поліно, яке підпалюють на Святий Вечір і воно тліє потрохи до Богоявлення) іде на лікарство для худоби. В деяких околицях Болгарії цілу ніч не сплять по черзі і пильнують, щоб не погас заклад-баднік (поліно), збирають попіл, який називають поґан лепел, що хоронить худобу від комашні. Від Бадного вечора до Водохрещів (Йордану) дні звуться нечисті, або погані дні. Від Бадного вечора зявляється кара-кончо (рід домовика), заїжджає людей (себто сідає на людину наче на **коня**) і тому небезпечно виходити пізно вечором, поки не піяли півні. До св. Василя не викидають надвір ні полелу, ні вугля, тому, що вовки їдять вугля і попіл і від того ще більше плодяться.

7. січня, перший день свят, на **Покутті (коло Дністра)** зо сходом сонця вводять однорічного бичка в хату, якого звуть полазником і, поздоровивши всіх, що живуть у цій хаті, виводять назад.

У **сербів** у перший день свят рано **полажайнік** перед усіми приходить до хати, несе в рукавиці зерно, яким обсипує тих, що є в хаті. „Полазити" кого у сербів значить стількиж, що відвідати; „лазити" значить ходити.

У сербів Різдво називається Божіч, себто божий син. Заколюють порося, яке зовуть: божур. Сербська приповідка каже: До Божіча ні є (нема) ні ґляда, ні зіме. У **хорватім** заобліца, себто ціле печене порося чи інша тварина.

В **Україні** прославляють Христа хлопчики, співаючи:

Я маленький хлопчик
Приніс Богу снопчик —
Христа величаю,
А вас з празником поздоровляю!

На карпатськім Підгірю провідника колядників називають березою (деякі виводять це слово від слова „берегти", себто, що він колядників береже, проводить ними). Називають теж такого хлопця-провідника „вайдою".

Про Різдво має український нарід м. і. такі приповідки: На Різдво обійдеться без паски, а про мак буде й так, без олію не зімлію. Різдво здавалось би, а Великдень не снивсяб (себто, що на Різдво з осени є ще всякого добра, а на Великдень це вже передновок).

У **білорусів** Різдво зветься коляда (каляда). Білоруси кажуть: Коляди то йон (він) цепер пан (слугам кінчиться тоді речинець служби). Про це свідчить колядка:

Тидзень, тидзень да (до) коляд,
Пан з челядзі дий не рад.
Дай, пане, акарек (шинка)
Мне твой хлеб ґорек.
Аддай, пане, каляду,

Колядують:

Ужо я ад цебе пайду.
У Левона куцю тавкуць (товчуть)
— Куць, куць, да куцю товкуць і т.д.

2-гий день свят, 8. січня, Собор Пресв. Богородиці.

Перед сходом сонця перед воротами палять в **Україні** вогонь (дідуха), скачуть через нього і худобу через огонь переганяють. Із ночі колядують під вікнами хат.

У **литовців** (що лише споріднені зі словянами), ще як були поганами, нашому Різдву відповідало свято в честь бога Апокірмаса, як крайня границя темряви, холоду та початок світла й тепла. Палять дідуха, себто одну частину сіна або соломи, яка є під столом у Святий Вечір у хаті.

З ДНЯ

НАВИЧКИ.

Старі римляни говорили, що навички творять у людині другу натуру. Пізніші вчені почали досліджувати навички людей та причини тих навичок, коли вони творяться, чому, та як можна їх лікувати. Цю науку про навичку, чи поведінку людей називають в англійській мові „бігейвйоризм".

Учені кажуть, що всі річи на світі можна легко звязати з якимись почуваннями. Наприклад: коли мати або батько будуть своїй дитині давати змалку якусь книжку з усміхом на устах, то згодом, коли людина виросте, буде мати 30, 40 чи 60 літ, вона все буде від когось іншого несвідомо приймати книжки з веселим настроєм. Колиж родичі й учителі будуть давати дітям книжки з поважним настроєм, то також з поважним настроєм будуть ці діти приймати пізніше книжки від інших.

Те саме з їжею, ріжними дарунками і т. п. Зі всіми річами можна викликати якесь почування: чи то веселости, чи смутку, чи поваги, чи захоплення, чи знеохоти, чи обридження, чи гніву, чи неспокою. Це почування згодом западає у вдачу людини так глибоко, що людина несвідомо поводиться так, як почування їй диктує.

ОБСЕРВАЦІЇ АСЕКУРАЦІЙНОГО АГЕНТА.

Цю поведінку людей дуже добре описав раз один асекураційний агент, який за 40 літ своєї праці заасекурував десятки тисяч людей, а потім від тих людей колектував асекураційні премії. Той агент в пізнішому віці також виплачував заасекурованим людям їх належности. З деякими людьми він так зріся, що памятав їх дітьми, в середнім віці і як постарілися.

Ось цей агент говорив, що коли він асекурував людей, або стягав з них премії, то він був небажана поява в їх домі. Коли він являвся на поріг, то обличчя людей видовжувалися; люди ставали поважними й просто не скривалися з бажанням, щоб він забирався з дому чимскорше. Не від одного чоловіка йому прийшлося безпосередньо почути такі гіркі слова: „Мені обридло вічно дивитися на ваше обличчя; мені приємно стане, коли я довідаюся, що ви десь пропали".

Цей агент замічає, що йому було дуже прикро слухати ці слова, тимбільше, що він мав те душевне переконання, що його професія є чесна, а навіть що вона приносить людям великі користи.

АЛЕ НАСТАЛА ЗМІНА.

Після таких сумних признань цей агент зараз же говорить, що ті самі люди дуже часто переходили велику зміну у своїм відношенні до нього. Ця зміна ставалася тоді, коли дані люди вже виплатили свою полісу і діставали від нього вкладені гроші назад; або коли внаслідок нещасливого випадку він приносив їм підмоги, що виплили з їх асекураційної поліси.

Тоді не зустрічали його появи з видовженими лицями. Зовсім навпаки. Як тільки він появився на порозі, їх обличчя розвеселялись, а їх відношення до нього виразно вказувало, що вони вважають його своїм приятелем. Це було приємне почуття, говорить цей агент; воно винагороджувало ті прикрости, яких він зазнавав тоді, коли побирав від людей гроші. Багато з людей теж не крилися зо щиристю й отверто дякували йому, що кільканадцять, чи кількадесять літ тому він переконав їх узяти полісу й через те запевнив їм у критичному моменті сталий прибуток. Вони називали його своїм добродієм.

ОСЬ ЦЕ І Є „БІГЕЙВІЙОРИЗМ".

Цей асекураційний агент може й не знав, що своїм влучним заміченням він торкнувся цієї нової психольогічної науки, що зветься „бігейвйоризм". Люди звязували з його особою прикрі, або приємні почування тому, що у відношенні до нього вони мусіли виконувати прикру, чи приємну роботу. Коли в хаті круто, тяжко за доляра, а приходить агент, то безперечно це прикра справа, хоч сам агент за те Богу духа винен. Цей поганий настрій відбивався на його особі до тої міри, що потому, коли й були гроші, то його поява викликала неприхильне почуття в людей.

Але коли той самий агент почав з такоюж точністю приносити до дому гроші, то справа змінилася зовсім. По кількох таких „пробах" настрій радикально змінювався й із сумного переходив на веселий.

ТРЕБА ПРО ТЕ ВСІМ ПАМЯТАТИ.

Про це треба всім людям памятати, коли їм приходиться платити асекураційну премію. Може їм і деколи прикро; може і їм нераз вириваються з уст слова на адресу невинного агента: „Давай і давай і нема кінця!" Але хай вони нагадають ті часи, коли це все зачнеться їм повертатись. Вони благословитимуть того, кого нині проклинають, і будуть уважати своїм найбільшим добродієм того кого нині вважають мало що не грабіжником.

На світі нічого легко не приходить. Це треба всім памятати. Дійсна приємність у житті мусить бути окуплена трудом і терпеливістю.

ЦИНК У ЖИТТІ ЗВІРЯТИ.

Ціла низка дослідів над хемічним складом тіла звірят виказала, що постійним мінеральним складником усіх організмів звіринних і ростинних є крім заліза ще цинк. Він має значний вплив на відживу і загальний розвій звіряти. Досліди на мишах, яких частина діставала корм з додатком цинку, друга без цинку, — виказали, що перші жили значно довше, ніж миші, годовані поживою без цинку. Тому дослідники кажуть, що не є здорово задовго годувати молодих молоком, бо в нім дуже мало заліза і цинку. Цинк має теж побудливий вплив на творення вітамін, на чинність заплідновання і розмноження.

— Правда, пані добродійко, ваш чоловік є консулем?

— Консулем? Консулем був Юлій Цезар! Мій чоловік є ґенеральним консулем!

— Я сама нині варила обід. Чи смакував тобі?

— Дуже.

— А що було найліпше?

— Пиво!

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Просимо місцеві жіночі товариства прислати своїх представниць на

ЗБОРИ

які відбудуться

В СЕРЕДУ, 12. СІЧНЯ 1938

в 2-гій год. попол. в У. Н. Домі, в справі влаштування Святочного Концерту в память Ольги Басараб, в неділю 13. лютого 1938 р.

Уряд Червоного Хреста.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РІЗДВЯНІ СПОГАДИ.

Різдво Христове — це свято родини. Ніякого свята не згадується з такою приємністю, як Різдво. Правда, воно в нас багате традицією, звичаями, колядками. Але найбільша цінність того свята в тому, що це свято родини.

Перлиною Різдвяних Свят є Святий Вечір, в якім радість і смуток сплітаються тісно з собою і частенько скроплюються найдорожчими перлами людської душі — чистими сльозами жалю за своїми дорогими, що відійшли від нас, як і з приводу терпінь нації. Не спиняймо їх! Хай течуть з глибини серця, хай оживляють недавні, а такі давні події, хай живими стануть перед нами ті, що кістками своїми встелили шляхи України. І хай пригадують, хто і за що позбавив їх молодого віку. Хай пригадують нам і свої заповіти! Хай пригадують нам ту Родину, яку від ворога обороняли, за яку свої голови зложили.

Михайло Шміґельський,
Клівленд, О.

ПОТРІБНО КОНЧЕ СВОГО ПАВІЛЬОНУ.

Вже було в нашій пресі чимало дописів у справі українського павільону. Назагал усі висказуються за те, щоб конче побудувати свій павільон на всесвітній виставі в Ню Йорку, що відбудеться в 1939 році. Але ніхто чомусь докладно не підступає до справи і не подає, в який спосіб зібрати капітал на ту ціль. Зовсім певно, що коли-не будемо в тій справі нічого робити, то сам капітал до нас не приплине. Отже, на мою думку, нема чого чекати, а треба братися за діло. Ганьба булаб для нас, як би ми не постаралися побудувати цього павільону. Польща і Росія цілком потоптали́б нас. Не годиться, щоб 45-міліоновий нарід не був заступлений на тій виставі. На виставу буде зїжджатися з цілого світу ріжні народи. А коли ми не будемо на тій виставі заступлені, то нашими культурними здобутками будуть величатися Польща і Росія, а не ми.

Щоб цю справу практично розвязати і приступити до діла, я піддаю гадку, щоб усі члени У. Н. Союзу, а також Провидіння, У. Р. Союзу і Народної Помочі оподаткувались по одному доляреві, які вони зобовязалисяб зложити впродовж двох місяців. Збіркою занялисяб секретарі дотичних організацій. Як це буде ухвалене і переведене, то до двох місяців ми будемо мати досить фондів, щоб розпочати будову власного павільону.

Станислава Гурин,
членка 204 від. У. Н. С.
в Ню Йорку.

У СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛЬМИ.

Українці в Злучених Державах Америки взялися до зорганізування одного з найбільших у теперішньому часі бізнесу, а це до фільмового. Нема потреби говорити про те, наскільки цей бізнес фінансово вигідний, бо розцвіт багатьох фільмових компаній по цілому світі показує, що цей бізнес має велике поле й добру будуччину.

Оцінюючи велике значіння фільмової продукції для вихови мас, для пропаґанди певних ідей, деякі уряди, а як не уряди, то приватні громадянські орґанізації культурних народів взяли фільмову індустрію під певну контролю. Але недержавність української нації привела до того, що українство, як таке, не має ніякого впливу на характер тих фільм, де в тій чи іншій мірі відбивається українське національне життя. Тому часто виходить, що український нарід, українські справи представляють у вигляді або в формах таких, що роблять лише шкоду українській справі й несвають українському імені.

Зразком таких шкідливих для нас фільм може бути, наприклад, фільма „Тарас Бульба", поставлена москалями кілька років тому в Берліні. В тій фільмі, наперекір змістові оригінального твору М. Гоголя, котрий оспівав геройчну славу українських козаків, представлено наших козаків опришками-розбійниками в найгіршому змісті цього слова, пяницями, нездарами; а поляків-насильників — лицарями в повному розумінні слова!

А коли 1935 р. у Франції режисер Грановський знов виробив багату коштами фільму „Тарас Бульба" французькою мовою, теж нібито на підставі безсмертного твору Миколи Гоголя, то там наших козаків представлено ще гірше: вони борються з поляками не за волю України, а через дурійство; кріваві повстання роблять не в обороні природніх прав українського народу, а за те, що „пани мало горівки дали!" (???). Родину суворого козацького полковника, патріярха Тараса Бульби, показано як розпусну (навіть москалі так не показували!). Навіть момент, коли вмирає полковник Тарас, коли його поляки палять на вогні, привязавши високо до старого зломаного дуба, і коли Тарас, не звертаючи уваги на страшні муки (горять його ноги й одежа), дивиться за „дітьми своїми" — козаками й гукає що сили до них та показує дорогу й тим рятує їх в останній хвилі свого життя, — представив жид Грановський інакше. Показав, що вмирає „гуляка" Тарас так, що закурює перед смертю люльку, а над ним козаки, яких він вилаяв поганими словами, співають кумедну (і Бог зна, чому) московську пісню: „Па уліце хаділа бальшая крокоділа; она, она зельоная біла!"... Ось так представляють наше історичне лицарство за кордоном України.

А в тих фільмах, що видають большевики як ніби українські народні фільми, завжди малюють якісь огидні, незачесані, обдерті, злісні, мітичні примітивні характери. І це має бути нібито правдиве обличчя українського народу, котрий створив чудову пісню й виховав народні серця так, що й ворогів своїх зо щирого серця свого хлібом українським нагодує й спосібний на найбільш геройчні вчинки як військового так і життєвого, побутового характеру!

Чужинці, дивлячись на такі, вироблені „приятелями" за нас фільми, виробляють собі цілком неправдиве уявлення про українську націю, про український нарід, а це шкодить загальній українській справі. Навіть ось останніми днями член англійського парляменту Рис Дейвіс, що мав відчити по всій Америці, звернув увагу українців на те, що вони мусять повести **найінтензивнішу пропаганду** серед ріжних народів світу, щоби публичну опінію схилити на сторону українських справедливих національно-державних домагань.

І ось тут знову найбільшу допомогу в цій справі, в цій пропаганді може дати нам наша **фільма**. Правдиве освітлення обличчя українського народу, його психольогії, його ідей, побуту, історчно-державницької традиції, його змагань до власної держави і до свобідного народнього життя можуть бути показані в фільмах далеко ліпше, як у сотках написаних книжок, чи в тисячах ріжних видань у виді газет і журналів, написаних українською мовою.

Тому справедливо „Українська Фільмова Корпорація" в Ню Йорку рішила продукувати свої фільми мовою українською, а рівночасно також англійською мовою, яка є зрозуміла для більшости людства. Таким чином українською мовою для українців, а англійською для інших народів буде показана прекрасна українська обрядовщина, що свідчить про глибоку тисячлітню культуру українського народу; будуть показані способи і форми, якими український нарід рішає ті чи інші проблеми свого особистого чи родинного життя та соціяльного й державного. Представити на фільмі, наприклад, такі епізоди із старої української минувшини, як княжі часи: боротьба з азійськими варварами, себто з життя і діяльности Володимира Святого, Ярослава й інших, боротьба з Чінгіз-ханом і врятування Европи від азійсько-татарської навали і від знищення християнської культури. Або такі красні моменти нашої історії, як Козаччина, коли то український нарід видав такі великі постаті, як Богдан Хмельницький, Дорошенко, Мазепа, Орлик, Богун, Юрій Немирич і інші. Тим усім при добрій українській постанові в фільмах ми покажемо наш нарід так, як він на те заслужив своєю століттньою боротьбою найкращих своїх синів за кращі ідеали народу, держави і людства Европи.

З тих же часів можна показати, в яких культурних формах український нарід організував свою державу. Наприклад: українська конституція носила в собі всі ознаки конституції сучасних передових демократій, а передовсім конституції Злуч. Держав Америки. У Виговщині важливо піднести той маркантний момент, що на підставі гадяцької умови, в Европі — перший раз в історії людства — отворено новий такий державний організм, яким пізніше стала Британійська Імперія. Це було тоді, коли на домагання Виговського і його співробітників Польща прийняла новий устрій сходу Европи, а саме: Велике Князівство Руське, Велике Королівство Литовське і Королівство Польське злучилися тоді між собою в федераційний звязок трьох суверенних держав під головуванням одного короля, всіми рівно вибраним на те становище. Лише королівська влада була для тих трьох держав (України-Руси, Литви й Польщі) обєднальним чинником.

Після тої доби, після того взірця конституції, треба було в Европі довгих років кривавої боротьби в нутрі Британійської Імперії, треба було стратити колонії Північної Америки, щоб нарешті стати на шлях перебудови своєї держави на тих формах, які український ґеній кількасот літ передтим уже був установив і фактично почав переводити в життя. Лише ворожі й нечесні ділання сусідів України зруйнували ті славні демократичні, глибоко обдумані, справедливі засади народнього життя.

Це лише зразок того, що можна викопати з архівів нашої історії.

Візьмемо нові часи. Де наші геройчні подвиги Українських Січових Стрільців? Де показана геройчна боротьба Галицької Армії за свою Українську Соборну Державу? Де наші Крути? Де наш Базар? Де показано світлий момент здобуття Золотоверхого Києва спільно-соборним військом України — наддніпрянським і наддністрянським, у 1919 році? — Все це лежить порохом присипане, вороги його замовчують, а історія може й забуває. А воно може бути представлене в фільмах у гарному мистецькому обробленні.

Тут тільки поверховно торкнено того поля, з якого українська фільмова продукція може черпати багатий матеріял на добро і користь українських визвольних змагань.

А коли ми будемо далі занедбувати це поле, то чужинці будуть його використовувати та будуть показувати „Ізменнікоф" Мазеп, „пьяниц" Карасів із красної опери „Запорожець за Дунаєм", голодранців із драми „Про що тирса шелестіла" і напів-ідіотів Стецьків із „Сватання на Гончарівці", як це ввесь час робили театри чи „русскіе" чи „малороссійскіе", чи роблять те в кіні подекуди й тепер.

Не сміємо нарікати, що інші народи використовують кіно проти нас! Вони свідомо або підсвідомо, не маючи конкуренції, не маючи коректив, не маючи вказівок, можуть робити помилки, представляючи зле наш народ, або умисне так робити!

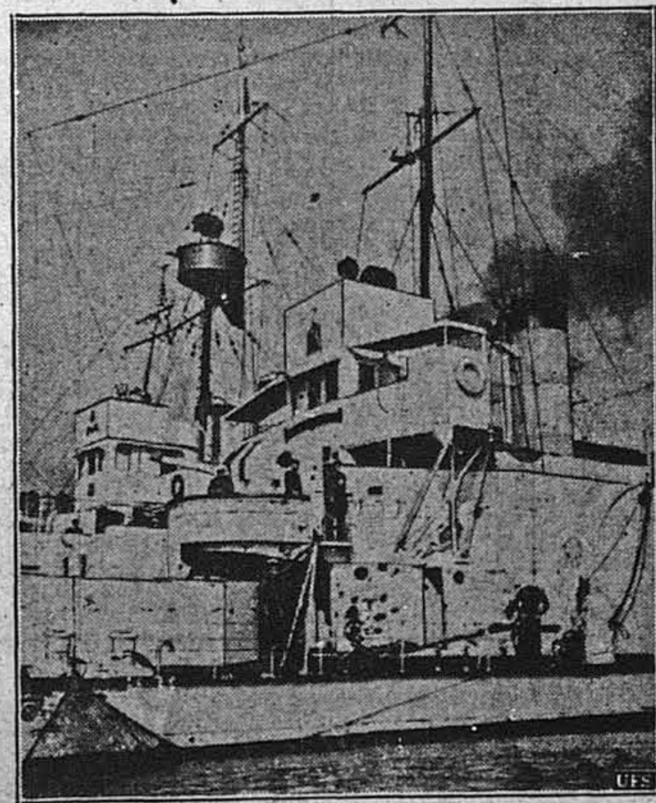
А тому спільними силами, спільною працею й поміччю **піддержуймо** діло, розпочате Українською Фільмовою Корпорацією в Ню Йорку, й використовуймо цей великий пропагандний чинник, яким є кіно-фільма, на добро української справи.

І. Б.

АКТУАЛЬНА САТИРА З 17-го ВІКУ.

Знайшли в Музею Чартороских сатири з 17-го віку: В одній з них читаємо: „Польське королівство це: 1) рай для жидів, пекло для селян, чистилище для міщан; 2) помішання роль, вибагливість жінок, паломництво по ярмарках, копальня золота для приблуд; 3) повільне докучування клирові, обман євангеликів; 4) непогамованість марнотратників, буча єретиків, зіпсуття обичаїв; 5) безупинне волокитство, довготривала гостина, нарушування права, брак журби за будучність".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

І АНҐЛІЙЦІ ДІСТАЛИ.

Британійські панцирні лодки „Лейдіберд" і „Бі", стоять з опущеними якорами на ріці Янгце, взявши на свій поклад частину залоги бомбардованого японцями американського корабля „Паней". Анґлійські кораблі теж були під обстрілом японських бомбових літаків і носять на собі докази цього.

КОЛЯДКА

1. Господині.

У Львові, Львові а в камяноньці:
[Гей, дам Боже!
А в камяноньці, світлій світлоньці.
А в тій світлоньці тисові столи,
А поза столи ріжні панове,
Ріжні панове, все ремісники,
Все ремісники, всі ковальчики.
Ой, кують, кують срібний перстенець,
Срібний перстенець господиненьці,
Господиненьці ід неділеньці,
А в неділеньку йти до церковці.

У Львові, Львові а в камяноньці,
А в камяноньці, світлій світлоньці.
А в тій світлоньці тисові столи,
А поза столи ріжні панове,
Ріжні панове, все ремісники,
Все ремісники, а всі шевчики.
Ой, шиють, шиють, черевиченьки,
Черевиченьки господиненьці,
Господиненьці ід неділеньці,
А в неділеньку йти до церковці.

У Львові, Львові а в камяноньці,
А в камяноньці, світлій світлоньці.
А в тій світлоньці тисові столи,
А поза столи ріжні панове,
Ріжні панове, все ремісники,
Все ремісники, а всі кравчики.
Ой, краять, краять, дорогу шубу,
Дорогу шубу господиненьці,
Господиненьці ід неділеньці,
А в неділеньку йти до церковці.

У Львові, Львові а в камяноньці,
А в камяноньці, світлій світлоньці.
А в тій світлоньці тисові столи,
А поза столи ріжні панове,
Ріжні панове, все ремісники,
Все ремісники, а всі ткачики,
Ой, ткають, ткають перловий завій,
Перловий завій господиненьці,
Господиненьці ід неділеньці,
А в неділеньку йти до церковці.

Як ся убрала в неділю раноє
Срібний перстенець щипле за палець,
Черевиченьки на ніжках скриплять.
Дорога шуба мости змітає,
Перловий завій голову клонить.
Ой, клонить, клонить на тисовий стіл,
На тисовий стіл, на пшеничний хліб.
На тисовий стіл д свому милому,
Д свому милому господареві.

От за сим словом будьте здорові,
Будьте здорові, господиненько,
Господиненько (тут подають імя го-
[сподині).
Даруй вас, Боже, щастям, здоровлям,
Щастям, здоровлям з господаренько̀м,
З господаренько̀м тай з діточками.
Нам би, ґаздине, не дивувати,
Що ми не вміли колядувати,
Бо ми дружина все збираная,
На колядочку не ученая.
Ой, як ми ся тай научимо,
Не так то ми вам защебечемо.
Як соловієць у тузі-лузі,
Як ластівонька при нових сінех,
Ми вам нині всі щебетали,
Всі щебетали, колядували.

2. Дівчині.

Ой, попід гору, попід кедрову,
В неділю, в неділю рано знову садо-
[чок саджений,
Як посаджений, так стороженний,
Стереглаж его ґречная панна,
А стережучи, твердо заснула,
Твердо заснула, за всьо забула.
Як ся зібрали всі шуги-луги,
Всі шуги-луги, буйні вітроньки,
Тай обірвали золоту рязку.
А рязка впала тай задзвеніла,
Ґречная панна пробудилася.
Пробудилася, настрашилася.
Зібрала рязку в срібну запаску.
Ви, шуги-луги, буйні вітроньки,
Не дуйте ви в золоту рязку.
Бо мені рязка в життю потрібна,
В життю потрібна, а ще і здібна.
Ой, еж у мене тріє братчики,
Тріє братчики, все ремісники.
Один ми зшиє черевиченьки,
Другий ми вітче золотий пояс,
Третий ми зіллє срібний перстенець.
Як ся убрала в неділю рано:
Черевиченьки на ногах скриплять
Лідвовий пояс лідвоньки ломить,
Срібний перстенець щипле за палець.
От за сим словом будь нам здорова,
Будь нам здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, та Ганусенько (або
[інше імя дівчини),
Нам, Ганусю, не дивувати.
Що ми не вміли колядувати,
Бо ми дружина все збираная.
На колядочку неученая.
А як ми ся тай научимо,
Не так ми тобі защебечемо:
Як соловієць при тузі-лузі,
А ластівонька при нових сінех.

Даруй тя, Боже, щастям, здоровлям,
Щастям, здоровлям, красним молод-
[цем,
Красним молодцем, зеленим вінцем.
І жийте в згоді, як риба в воді.

3. Хлопцеві, або парубкові.

Ой, славен, славен, славний паночку,
[гей дай Боже!
А чим же ти ся ой так прославив?
Прославився я конем вороним,
Конем вороним, широким полем.
Мій кінь вороний по полю грає,
Турецького царя д собі взиває:
Ой, виїдь, виїдь, турецький царю,
Ой, виїдь, виїдь на поєдинок,
На поєдинок на край дороги;
Як сам не вийдеш, то слугу вишли.
Сам не виїхав, а слугу вислав.
Як ся зїхали, з кіньми припали,
Дубінь ногами, як грім над нами.
Блиснули шаблі, як сонце в хмарі.
А він ся у них вірненько спросив:
Або мя зітніть, або мя пустіть.
Ні тя зітнемо, ні тя пустимо.
Поведемотя а в свою землю.
Ти будеш у нас королювати,
Королювати тай панувати.
Дамо ти грошей не лічаючи,
Дамо ти поля, не міряючи.
Гроші лічили все рубликами.
Поле міряли копієньками.
Орали его кониченьками,
Сіяли на нім яснії стрільби,
А жали їх острії мечі,
А клали як дрібні снопи,
Складали у густі копи.
Як си походиш поміж копами,
Як ясен місяць межи звіздами.

От за сим словом будь же нам здоров,
Будь же нам здоров, кавалеренько,
Кавалеренько, та Василеньку (чи
[яке інше імя).
Даруй тя, Боже, щастям, здоровлям,
Щастям, здоровлям, ґречною паннов.
Нам би, Василю, не дивувати,
Що ми не вміли колядувати,
Бо ми дружина вся збираная,
А колядочки неученая.
А як ми ся тай научимо,
Не так ми тобі защебечемо.

Струтин Нижний, пов. Долина.

Подав Г. Дідоха.

КАРПАТСЬКИЙ ШЛЯХ ВІД ГУЦУЛЬЩИНИ ПО ШЛЕСЬК.

Польська преса повідомляє, що мають побудувати шлях з Косова через Яремче, Славсько, Яслиська, Висову, Криницю, Коростенко, понад Закопане, через Губалівку до Витова, опісля коло Бабиної Гори до Істебної, Висли, аж до Скочова на Тешинському Шлеську.

ЯКЩО ВИ ЩЕ НЕ ЧИТАЛИ БЕЗСМЕРТНОЇ ПОВІСТИ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

ТАРАС БУЛЬБА

ТО МАЄТЕ ТЕПЕР НАГОДУ ДІСТАТИ ЇЇ ЗА 50 ЦЕНТІВ.

Перед читачем цеї повісти великого письменника **встає в цілій своїй величі українське козацтво, з його геройською боротьбою проти ворогів, з безмежною любовю до рідного краю, з їх безнадумною посвятою себе й усього найдорожчого. — Повість прикрашена 10 ілюстраціями.**

„Ну, давай на пястуки!" — говорив до сина Бульба, засукавши рукави.

(Ілюстрація до повісти Миколи Гоголя: ТАРАС БУЛЬБА).

Замовлення шліть на адресу:

"SVOBODA"

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

Курдибан оповідає товаришам:

— Я пішов до першорядної гостинниці та замовив собі обід: ракову зупу, смажене курятко, смажені гриби, компот і торт. Нараз я запримітив, як уже те все зїв, що я не взяв із собою грошей.

— І щож ти зробив?

— Я збудився, бо те все мені... снилося.

— Ну, знаєш, які ти міг! Я на твоїм місці був би ще випив чорну каву!

— Що пані співають?

— Про „Тихе кохання".

— То чому пані так кричать?

Малий Богданчик прийшов до Юрчика на забаву. За яку годину прощаються чемно з Юрчиковою мамою.

— Алеж, Богданку, — каже Юрчикова мама — таж ти маєш праве око зовсім підбите!

— Добре, добре... — відповідає Богданчик. — Хай но пані поглянуть на Юрчика. Він має оба підбиті.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АСТОРІЯ, Н. Й.

З діяльности місцевих організацій.

Асторія віддавна проявляла досить оживлену громадську діяльність. У 1915 році зорганізовано тут відділ 5 У. Н. С. Далі повстав жіночий відділ У. Н. С. В 1929 році повстає тут перший відділ ОДВУ; кілька літ пізніше повстає молодечий „Товариський Клюб" і асторійський Укр. Демократичний Клюб". У 1936 році повстає корпорація в цілі побудування власного Народнього Дому. Пізніше та корпорація перемінилася в „Тимчасовий Комітет", що мав на цілі продовжати розпочату справу будови свого дому.

26 грудня м. р. відбулися річні збори Українського Демократичного Клюбу, на яких вибрано новий уряд. До уряду ввійшли: В. Врублевський, предсідник; М. Галан, заст. предс.; І. Сидор, скарбник; М. Беля, секретар; М. Левицький, організатор Клюбу. Ревізійна комісія: Е. Кривень і М. Заровенний.

Підчас тих зборів рішено винайняти на приміщення для двох клюбів одну з найкращих домівок в Асторії, в якій можна булоб влаштовувати ріжні національні свята, балі, концерти, тощо. В тій домівці буде зосередковане майже все громадське життя української асторійської громати. Про святочне відкриття цеї домівки проголоситься пізніше.

Михайло Беля, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ТОНТОН, МАСС.

Праця 40. відділу ОДВУ.

Вже четвертий рік існує у нас відділ ОДВУ ч. 40. За час свого існування відділ морально й матеріяльно старався виповнити свої завдання, які поклав собі на початку закладання. І так, уладжував ріжні імрези, пікніки, театральні вистави, не враховуючи вже чисто організаційних зборів та відчитів, які давали поодинокі представники центральної управи ОДВУ.

Членами нашого відділу є не тільки українці з Тонтон, але також з Броктон і Рейнгем, Масс.

На річних зборах, що відбулися 7-го грудня 1937 року, вибрано нову управу та ухвалено вислати $65 на визвольну боротьбу. Гроші вже переслано через центральну управу ОДВУ. $54 виасигнувано з відділової каси, а з пушок зібрано $11. Зложили до пушок: родина Шурів $2, родина Сорочок $2, родина Оліярів $3, родина Витязів $1, родина Стойків $1, родина Шараців $1, родина Шалатів $1.

Віра Оліяр.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

З ювилею на боротьбу.

В неділю, 28 листопаду 1937 р., влаштовано заходом Злучених Організацій Клівленду ювилей з нагоди 50-літньої військової діяльности п. ген. Володимира Сікевича. Окружна управа ОДВУ через певні організаційні заняття не могла взяти участи в тому ювилею, тому вислала до ювилейного комітету лиcта з проханням відчитати його вубличо. З нагоди цього ювилею пересилає окружна управа ОДВУ $5 на визвольну боротьбу.

АРНОЛД, ПА.

З хрестин на визвольну боротьбу.

Дня 25. листопаду 1937 р. відбулися примірні хрестини у гром. Василя й Наталі Крапців, обох тут роджених, які хрестили свого синка. По гостині та смачному обіді гості, переспівавши низку стрілецьких пісень, згадали за політичних українських вязнів, які караються в ляцьких тюрмах, та зложили датки на їх допомогу. По $1 жертвували: М. Пельц, П. Лобур, В. Крапцьо, О. Іванчишин, І. Лобур, І. Рязник, П. Зідлінський; Ю. Крапцьо 60 ц.; М. Ривак 50 ц.; А. Лиса 50 ц.; А. Любчик 80 ц.; А. Лобур і П. Скочиляс по 25 ц.; А. Лобур 20 ц.; дрібними 40 ц. Разом зібрано $10, які переслано на призначену ціль через центральну управу ОДВУ в Ню Йорку.

Петро Лобур.

НЮ ҐЕЙВЕН, КОНН.

На інвалідів.

Українська греко-католицька церква св. Михайла святкувала празник в день свого патрона, 21-го листопаду 1937 р. Підчас обіду, який уладжено в церковній салі, зібрано $9.38 і призначено їх для українських інвалідів. Ґром. Михайло Сампар виголосив промову та попросив присутніх зложити пожертви. За промову і жертви щиро дякує 4. відділ У. Ч. Х. ОДВУ.

Мирослава Хавлюк, секр.

НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

Фултон, Н. Й.: М. Співак $1.

Вунсакет, Р. Ай.: 16-тий від. ОДВУ $2.48: $1.93 осталося з віча, а 55 ц. зібрав до пушки Г. Бойко.

Пасейк, Н. Дж.: 18-тий від. ОДВУ переслав $32.25: $22.55 з прощального вечора, з пушок панців А. Скоробогатої та М. Романчуківної $3.70 і $6 від О. Березівського як вислід 6-місячної кампанії.

Менчестер, Н. Г.: Члени 42-го від. ОДВУ зібрали до пушок: А. Беднарчук $1.31, А. Петрик 50 ц., Г. Новосад $1, М. Петрик $70 ц., М. Добрянський $1. Разом $4.51.

Центральна управа ОДВУ.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

З іменин на визвольну боротьбу.

Дня 21-го листопаду 1937 р. наш громадянин Михайло Юркевич святкував 61-ший рік свого життя і зробив малу забаву, на яку запросив своїх знайомих та приятелів. При добрій нагоді гості не забули за Рідний Край та зложили $2.50 на визвольну боротьбу. М. Юркевич жертвував $1, І. Мадрига 50 ц.; по 25 ц.: Н. Пахомський, П. Томас, А. Ковик, С. Гадзин. Гроші переслано до центральної управи ОДВУ.

Бетлегемець.

БОСТОН, МАСС.

З уродин на визвольну боротьбу.

Гром. Д. Бортник справляв з нагоди своїх 25-літніх уродин 25-го грудня 1937 маленьку забаву. Присутні гості гарно забавлялись і бажали ювилятові всього добра. Притім вони не забули також про народні потреби. Між співами забрав слово гром. Давискиба і, представивши цю завзяту боротьбу, що ведеться нині на рідних землях з наїзниками, попросив зложити якусь жертву на піддержку цеї боротьби. Жертвували: Д. Бортник $2, по $1: Н. Давискиба, М. Попович, П. Грищенко, П. Попович, О. Панькевич. Разом $7. Гроші переслано через Ц. У. ОДВУ на призначену ціль.

Н. Давискиба.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (52)

Скоро почали всі розходитися, щоб знайти леговище на ніч. Перед колибою лишився тільки Тибс і Бравн. Завданням Тибса було впродовж перших трьох годин стерегти колиби. Після цього мав прийти йому на зміну Бравн. Але Бравн не відходив відразу від Тибса, бо йому хотілося трохи поговорити. Коли всі розійшлися, Бравн промовив:

„Знаєш, мені цілком не подобається це, що пані Джейн хоче сама пускатися в дорогу. Нетри аж кишать від звірів. Воно небезпечно пускатись навіть найспритнішому ловцеві зі зброєю". „А вжеж", згодився Тибс. „Та що на це порадити? Якби не княгиня, то ми моглиб всі їй товаришити". „А можеб так княгиню тее...", промовив жартівливо Бравн, потягаючи пальцем по гортанці.

В опівночі Тибс розбудив Бравна, щоб він ішов стерегти йому на зміну. Бравн тільки що сів на пеньку, не проснувшися ще як слід, коли до нього прибігла задихана Анета. Вона була схвильована і перестрашена. „Що з тобою, дівчино?" — запитався жартівливо Бравн, радіючи трохи її появою. „Що привело тебе сюди серед темної ночі?" Анета глибоко віддихала.

По хвилі вона сказала: „Пів години тому щось розбудило мене в колибі. Я не знала, що це, тому причаїлась і слухала. Мені видавалось, неначе щось лазило по долівці колиби. Я цілком проснулась і насторошила вуха. Знов до моїх вух доходить цілком виразний шелест якогось сотворіння, що вештилось по колибі. Мене проняв ляк".